

NÂNG CAO HIỆU QUẢ GIÁM SÁT, PHẢN BIỆN XÃ HỘI CỦA MẶT TRẬN TỔ QUỐC VIỆT NAM VÀ CÁC ĐOÀN THỂ CHÍNH TRỊ - XÃ HỘI - TIẾP CẬN TỪ YÊU CẦU ĐỔI MỚI PHƯƠNG THỨC LÃNH ĐẠO CỦA ĐẢNG

TRẦN THANH MÃN*

Thời gian qua, Đảng đã ban hành nhiều văn bản để nâng cao hiệu quả lãnh đạo của Đảng đối với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội. Những kết quả đạt được trong đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội đã góp phần khẳng định vị trí, vai trò quan trọng của các tổ chức này trong giám sát, phản biện xã hội đối với hệ thống chính trị, đóng góp vào thành công của công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

1- Trong thời gian qua, việc đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với Nhà nước và hệ thống chính trị đã mang lại những thành tựu quan trọng, góp phần nâng cao hiệu quả lãnh đạo của Đảng, đồng thời phát huy tốt hơn vai trò của Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (MTTQVN) và các đoàn thể chính trị - xã hội. Đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng vừa bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng, vừa phát huy tốt hơn tính chủ động, tích cực, sáng tạo của các cơ quan nhà nước, MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội, tránh việc bao biện, làm thay của các tổ chức đảng.

Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011) đã xác định rõ "... Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là một bộ phận của hệ thống chính trị, là cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân. Đảng Cộng sản Việt Nam vừa là thành viên, vừa là người lãnh đạo Mặt

trận. Mặt trận hoạt động theo nguyên tắc tự nguyện, hiệp thương dân chủ, phối hợp và thống nhất hành động giữa các thành viên.

Các đoàn thể nhân dân tùy theo tính chất, tôn chỉ và mục đích đã được xác định, vận động, giáo dục đoàn viên, hội viên chấp hành luật pháp, chính sách; chăm lo, bảo vệ các quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của đoàn viên, hội viên; giúp đoàn viên, hội viên nâng cao trình độ về mọi mặt và xây dựng cuộc sống mới; tham gia quản lý nhà nước, quản lý xã hội.

Đảng tôn trọng tính tự chủ, ủng hộ mọi hoạt động tự nguyện, tích cực, sáng tạo và chân thành lắng nghe ý kiến đóng góp của Mặt trận và các đoàn thể. Đảng, Nhà nước có cơ chế, chính sách, tạo điều kiện để Mặt trận và các đoàn thể nhân dân hoạt động có hiệu

* Bí thư Trung ương Đảng, Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam

quả, thực hiện vai trò giám sát và phân biệt xã hội⁽¹⁾.

Đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng được Báo cáo chính trị tại Đại hội XII của Đảng chỉ rõ: “Đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội, tôn trọng nguyên tắc hiệp thương dân chủ trong tổ chức và hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam. Phát huy mạnh mẽ vai trò, hiệu lực của Nhà nước và các đoàn thể chính trị - xã hội, xây dựng hệ thống chính trị hoạt động năng động, có hiệu lực và hiệu quả⁽²⁾”. Yêu cầu đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng luôn xác định, nhân mạnh việc phát huy quyền làm chủ của nhân dân, dựa vào nhân dân để xây dựng Đảng, chịu sự giám sát của nhân dân.

Vai trò giám sát và phân biệt xã hội (GSPBXH) của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội đã được Hiến pháp năm 2013 quy định rõ, đặc biệt đã được Đảng cụ thể hóa bằng “Quy chế giám sát và phân biệt xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội” (Ban hành kèm theo Quyết định số 217-QĐ/TW, ngày 12-12-2013, của Bộ Chính trị) và “Quy định về việc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân tham gia góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền” (Ban hành kèm theo Quyết định số 218-QĐ/TW, ngày 12-12-2013, của Bộ Chính trị), cùng với việc Quốc hội ban hành Luật MTTQVN năm 2015,... là những quy định rất quan trọng, mở ra một bước ngoặt lớn trong nhận thức về GSPBXH của MTTQVN trong hệ thống chính trị cũng như trong xã hội. Quan trọng hơn, đây là cơ sở chính trị để MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội thực hiện chức năng, nhiệm vụ GSPBXH đáp ứng những yêu cầu cấp thiết trong giai đoạn lịch sử hiện nay, góp phần quan trọng vào tham gia xây dựng Đảng, chính quyền trong sạch, vững mạnh.

Vai trò GSPBXH của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội đã được Đảng rất coi trọng, coi đây là một trong những nhiệm vụ quan trọng của MTTQVN để góp phần

xây dựng và thực hiện đúng các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước; kịp thời phát hiện những sai sót, khuyết điểm, yếu kém và kiến nghị sửa đổi, bổ sung các chính sách cho phù hợp với thực tiễn; phát hiện, phổ biến những nhân tố mới, cách làm hay, những mặt tích cực; phát huy quyền làm chủ của nhân dân, góp phần xây dựng Đảng, Nhà nước trong sạch, vững mạnh.

Thực hiện các chỉ thị, nghị quyết của Đảng, như Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII, về “Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ”, Chỉ thị số 05-CT/TW, ngày 15-5-2016, của Bộ Chính trị, về “Đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”,... Ủy ban Trung ương MTTQVN đã triển khai thực hiện các nhiệm vụ theo vị trí, vai trò của mình, cụ thể như ban hành Chương trình hành động số 19/CTr-MTTW, ngày 19-1-2017, của Ủy ban Trung ương MTTQVN, Về thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII, về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; ban hành Chương trình hành động của MTTQVN thực hiện công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí giai đoạn 2018 - 2020; phối hợp với các đoàn thể chính trị - xã hội ban hành Chương trình phối hợp GSPBXH của MTTQVN, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân theo Nghị quyết Hội nghị Trung ương 7 khóa XII⁽³⁾; trong đó các nội dung

(1) Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011), Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, tr. 30 - 31

(2) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, 2016, tr. 214

(3) Chương trình phối hợp số 30/CTPT-MTTW-TCTV, ngày 30-10-2018

đều tập trung vào việc triển khai thực hiện các quy định của Bộ Chính trị, Ban Bí thư về GSPBXH của MTTQVN, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân.

Thực hiện Quyết định số 99-QĐ/TW, ngày 3-10-2017, của Ban Bí thư Trung ương Đảng, về ban hành “*Hướng dẫn khung để các cấp ủy, tổ chức đảng trực thuộc Trung ương tiếp tục phát huy vai trò của nhân dân trong đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ*” và Quy định số 124-QĐ/TW, ngày 02-2-2018, của Ban Bí thư Trung ương Đảng, về “*Giám sát của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân đối với việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của người đứng đầu, cán bộ chủ chốt và cán bộ, đảng viên*”, Ban Thường trực Ủy ban Trung ương MTTQVN đã ban hành kế hoạch hướng dẫn MTTQVN các cấp và các tổ chức thành viên thực hiện, trong đó hướng dẫn nội dung giám sát của MTTQVN, giám sát các biểu hiện suy thoái về đạo đức, lối sống được nêu cụ thể trong Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII; giám sát việc thực hiện các chuẩn mực đạo đức công vụ và đạo đức nghề nghiệp của cán bộ, đảng viên, người đứng đầu, cán bộ chủ chốt; xây dựng chương trình phối hợp giữa MTTQVN với các đoàn thể chính trị - xã hội trong giám sát công tác cán bộ theo Nghị quyết Hội nghị Trung ương 7 khóa XII. Nhiệm vụ này đã và đang được MTTQVN các cấp tích cực triển khai thực hiện.

Các chương trình hành động, chương trình phối hợp và kế hoạch của Ban Thường trực Ủy ban Trung ương MTTQVN đều tập trung vào phát huy vai trò của MTTQVN, các đoàn thể chính trị - xã hội, ban thanh tra nhân dân, ban giám sát đầu tư của cộng đồng, tổ nhân dân tự quản, người có uy tín trong cộng đồng dân cư và nhân dân trong giám sát các biểu hiện suy thoái về đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên được xác định trong Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII; giám sát việc thực hiện các chuẩn mực đạo đức

công vụ và đạo đức nghề nghiệp của người đứng đầu, cán bộ chủ chốt, cán bộ, đảng viên và phát huy vai trò của nhân dân trong đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ, phòng ngừa quan liêu, tham nhũng, lãng phí. Qua triển khai bước đầu đã thu hút sự quan tâm của người dân trong theo dõi, nhận xét, phản ánh những biểu hiện không lành mạnh trong đạo đức, lối sống, thực hiện không đúng các quy định của Đảng và Nhà nước liên quan đến trách nhiệm của các cá nhân là cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu. Bằng nhiều hình thức, MTTQVN đã phản ánh trực tiếp với người đứng đầu, hoặc thông qua các cuộc họp, hội nghị, một số vụ, việc đã được phản ánh hoặc đề nghị bằng văn bản, có tác dụng tốt cho việc phòng ngừa vi phạm.

2- Trong thời gian qua, với vị trí và vai trò của mình, ủy ban MTTQVN các cấp đã làm tốt vai trò chủ trì phối hợp với các đoàn thể chính trị - xã hội, các tổ chức thành viên khác thực hiện nhiệm vụ GSPBXH. Từ năm 2018, ủy ban MTTQVN các cấp đã hiệp thương thống nhất xây dựng kế hoạch GSPBXH mỗi năm, làm rõ hơn vai trò chủ trì của MTTQVN và của từng đoàn thể chính trị - xã hội, khắc phục sự trùng lặp về nội dung, thời gian, địa bàn giám sát. Đồng thời, phát huy vai trò của các hội đồng tư vấn, ban tư vấn, tổ tư vấn, ủy viên ủy ban MTTQVN, các chuyên gia, nhà khoa học trong các lĩnh vực để thực hiện GSPBXH, góp ý xây dựng Đảng, chính quyền. Ủy ban MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội thường xuyên đánh giá rút kinh nghiệm về việc lựa chọn nội dung, hình thức, phương pháp GSPBXH. Các hoạt động giám sát⁽⁴⁾, phản biện xã hội⁽⁵⁾ và tham gia góp ý xây dựng Đảng, chính quyền của MTTQVN từng bước đi vào nền nếp. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp đã tích cực bám sát chương trình, kế hoạch của cấp ủy, chính quyền các cấp và nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội,

(4), (5) Xem trang sau

xây dựng Đảng, chính quyền của địa phương, những vấn đề xã hội mà nhân dân quan tâm, bức xúc đề GSPBXH hằng năm.

Việc góp ý thường xuyên, định kỳ, đột xuất được quan tâm hơn; gắn GSPBXH với nhiệm vụ lắng nghe ý kiến nhân dân, vận động nhân dân thực hiện chính sách, pháp luật, tham gia các phong trào thi đua yêu nước, các cuộc vận động. Nhiều kiến nghị sau GSPBXH ở một số địa phương có chất lượng tốt, được các cơ quan, tổ chức, cá nhân có trách nhiệm tiếp thu, phản hồi, nhất là các kiến nghị sau giám sát, đem lại hiệu quả thiết thực, góp phần bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của công dân, tổ chức, bảo vệ lợi ích của Nhà nước, hạn chế vi phạm pháp luật. Qua các hoạt động GSPBXH, tham gia góp ý xây dựng Đảng, chính quyền của MTTQVN đã giúp các cơ quan có thẩm quyền hoạch định, thực thi có hiệu quả hơn các chính sách, pháp luật, góp phần quan trọng trong xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân, ổn định tình hình nhân dân, thực hiện các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của các địa phương và cả nước.

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp tích cực phối hợp tổ chức đối thoại trực tiếp. Các ý kiến tại buổi đối thoại do MTTQVN tổ chức đều được người đứng đầu tiếp thu giải trình, nhiều ý kiến được giải quyết ngay tại các hội nghị đối thoại. Đối thoại trực tiếp đã góp phần tạo môi trường dân chủ, cởi mở, kết hợp đối thoại với nhiều bên, nhiều cấp cùng tham gia. Tại các cuộc đối thoại người dân được bày tỏ tâm tư, nguyện vọng, phản ánh, kiến nghị với thái độ tích cực, chân thành, góp ý với tinh thần thẳng thắn, có trách nhiệm; người đứng đầu giải trình, tiếp thu hầu hết các ý kiến ngay tại hội nghị đối thoại, qua đó đã góp phần củng cố niềm tin của nhân dân với Đảng và Nhà nước; người dân hiểu và chấp hành pháp luật tốt hơn, giúp họ yên tâm lao động, sản xuất, tích cực tham gia phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Theo báo cáo từ các địa phương, đến nay đã có 47/63 tỉnh, thành phố ban hành quy chế

tiếp xúc, đối thoại trực tiếp của người đứng đầu cấp ủy, chính quyền các cấp với nhân dân. Trên cơ sở đó, định kỳ hoặc đột xuất lãnh đạo cấp ủy, chính quyền có trách nhiệm tiếp xúc, đối thoại với nhân dân. Thông qua hoạt động tiếp xúc, đối thoại cấp ủy, chính quyền, cá nhân người có trách nhiệm, thẩm quyền đã trực tiếp trả lời, tiếp thu và giải quyết những vấn đề liên quan đến từng tổ chức, đơn vị và lợi ích hợp pháp, chính đáng của đoàn viên, hội viên và nhân dân.

Tuy nhiên, việc đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội vẫn còn một số hạn chế, yếu kém. Đại hội XII của Đảng đã nhận định: “Đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội còn chậm, nhất là việc cụ thể hóa phương thức lãnh đạo của Đảng đã được xác định trong Cương lĩnh bổ sung, phát triển năm 2011; phương thức lãnh đạo của Đảng đối với Nhà nước có những nội dung

(4) *Đối với công tác giám sát*, trong 5 năm qua ủy ban MTTQVN các cấp ở địa phương đã chủ trì phối hợp giám sát được 492.784 cuộc, trong đó ủy ban MTTQVN cấp tỉnh: 4.093 cuộc, năm sau nhiều hơn năm trước (năm 2014: 646 cuộc; năm 2015: 740 cuộc; năm 2016: 879 cuộc; năm 2017: 976 cuộc; 9 tháng đầu năm 2018: 852 cuộc); ủy ban MTTQVN cấp huyện: 22.679 cuộc (năm 2014: 3.446 cuộc; năm 2015: 4.174 cuộc; năm 2016: 5.102 cuộc; năm 2017: 5.825 cuộc; năm 2018: 4.132 cuộc); ủy ban MTTQVN cấp xã chủ trì giám sát được 466.012 cuộc (năm 2014: 87.005 cuộc; năm 2015: 96.556 cuộc; năm 2016: 96.606 cuộc; năm 2017: 102.500 cuộc; năm 2018: 83.345 cuộc)

(5) *Đối với công tác phản biện xã hội*, trong 5 năm qua Ủy ban MTTQVN các cấp ở địa phương đã tổ chức 82.865 cuộc phản biện xã hội, năm sau nhiều hơn năm trước, trong đó: Ủy ban MTTQVN cấp tỉnh, chủ trì phản biện xã hội được 4.048 cuộc (năm 2014: 573 cuộc; năm 2015: 776 cuộc; năm 2016: 842 cuộc; năm 2017: 1.040 cuộc; 9 tháng đầu năm 2018: 817 cuộc); ủy ban MTTQVN cấp huyện chủ trì phản biện xã hội được 15.064 cuộc (năm 2014: 1.522 cuộc; năm 2015: 2.857 cuộc; năm 2016: 3.488 cuộc; năm 2017: 4.071 cuộc; năm 2018: 3.126 cuộc); ủy ban MTTQVN cấp xã chủ trì phản biện xã hội được 63.753 cuộc (năm 2014: 7.865 cuộc; năm 2015: 14.527 cuộc; năm 2016: 15.325 cuộc; năm 2017: 15.078 cuộc; năm 2018: 10.958 cuộc)

còn lúng túng. Chưa xác định rõ nội dung và phương thức cầm quyền. Chưa thật sự phát huy vai trò của các tổ chức đảng, đảng viên, cấp ủy viên hoạt động trong các cơ quan nhà nước, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội⁽⁶⁾. Vẫn còn tình trạng cấp ủy bao biện, làm thay hoặc buông lỏng lãnh đạo đối với hoạt động của hệ thống chính trị trên một số lĩnh vực. Một số nội dung cơ bản về phương thức lãnh đạo của Đảng đối với Nhà nước, MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội; về mối quan hệ công tác giữa các tổ chức trong hệ thống chính trị, về quyền làm chủ của nhân dân, nhất là quyền làm chủ trực tiếp... còn chậm được ban hành, cụ thể hóa, thể chế hóa và tổ chức thực hiện.

Công tác GSPBXH của MTTQVN vẫn còn những hạn chế, như nhận thức của một số cấp ủy đảng, lãnh đạo chính quyền về chức năng, nhiệm vụ GSPBXH, góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền của MTTQVN và các tổ chức thành viên còn chưa đầy đủ, chưa sâu sắc và toàn diện, dẫn đến coi nhẹ công tác GSPBXH, góp ý xây dựng Đảng của các tổ chức này, chưa quan tâm bố trí cán bộ bảo đảm cho việc thực hiện nhiệm vụ, do đó hạn chế tác dụng và hiệu quả hoạt động của MTTQVN các cấp. Trong thực hiện hoạt động giám sát, phản biện, góp ý ở một số địa phương, lãnh đạo MTTQVN chưa thể hiện được bản lĩnh dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm. Vẫn còn hiện tượng nể nang, né tránh, ngại va chạm trong quá trình GSPBXH và góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền. Mặc dù vừa qua đã có những bước tiến bộ rất lớn, nhưng chính sách và pháp luật về công tác GSPBXH của MTTQVN hiện nay vẫn còn cần phải tiếp tục bổ sung, hoàn thiện rất nhiều thì mới đáp ứng được yêu cầu về cơ sở pháp luật cho hoạt động giám sát của MTTQVN. Tổ chức bộ máy và đội ngũ nhân sự cũng như các điều kiện khác để bảo đảm cho hoạt động giám sát của MTTQVN còn rất hạn chế. Việc theo dõi, đôn đốc việc giải quyết kiến nghị sau giám sát; theo dõi, đôn đốc, tiếp thu, phản hồi sau phản biện xã hội ở

những nơi chưa được chú trọng, dẫn đến việc kiến nghị chỉ mang tính một chiều, hình thức, hiệu quả chưa cao.

3- Trong thời gian tới, để phát huy mạnh mẽ vai trò GSPBXH của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội trong tham gia xây dựng Đảng, cần tiếp tục tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với MTTQVN trong thực hiện một số nội dung sau:

Một là, nâng cao nhận thức của cấp ủy các cấp về vai trò giám sát, phản biện xã hội của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội

Thực tiễn cho thấy, nơi nào cấp ủy có nhận thức đúng về vai trò, vị trí của MTTQVN, quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo và kịp thời, sâu sát động viên, ủng hộ thì ở nơi đó công tác của MTTQVN được thực hiện có hiệu quả và ngược lại. Mặc dù trong những năm gần đây, nhận thức của cấp ủy đảng các cấp về vị trí, vai trò của MTTQVN nói chung và về chức năng, nhiệm vụ GSPBXH của MTTQVN nói riêng đã có những chuyển biến tích cực; tuy nhiên, trong thực tế vẫn còn có nơi coi MTTQVN như là một chủ thể chỉ đóng vai trò “tham gia”, “hường ứng” các hoạt động của Đảng, Nhà nước mà chưa thực sự là một chủ thể có tiếng nói độc lập, đại diện cho nhân dân để giám sát, phản biện đối với việc xây dựng, thực thi chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Từ khi Bộ Chính trị ban hành Quy chế GSPBXH của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội, nhận thức trong hệ thống chính trị và trong xã hội về GSPBXH của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội nhìn chung đã có những chuyển biến tích cực, nhưng đến nay vẫn còn chưa thật sự đầy đủ và chính xác, vẫn còn hiện tượng xem nhẹ quyền GSPBXH của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội. Các hoạt động đôi khi chỉ gói gọn trong hoạt động của ủy ban MTTQVN, chưa huy động và phát huy được sức mạnh tổng hợp

(6) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII, Sđd, tr. 197

của các tổ chức thành viên tham gia hoạt động GSPBXH; còn tình trạng né tránh, ngại va chạm, do vậy hiệu quả GSPBXH chưa cao.

Hai là, tiếp tục hoàn thiện chính sách, pháp luật về GSPBXH của MTTQVN

Cần nghiên cứu đề sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện một bước Quy chế của Bộ Chính trị về việc MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội tham gia GSPBXH, trong đó tiếp tục hoàn thiện hơn cơ chế MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội giám sát đối với tổ chức đảng và đảng viên; xác định rõ hơn, cụ thể hơn trách nhiệm của tổ chức và đảng viên đối với hoạt động giám sát và cơ chế tiếp thu, thực hiện các kiến nghị, yêu cầu sau giám sát của MTTQVN. Đồng thời, với việc tiếp tục hoàn thiện và thực hiện tốt các văn bản hiện hành, trong thời gian tới, cần tiếp tục nghiên cứu xây dựng Dự án Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở (thay thế cho Pháp lệnh Thực hiện dân chủ ở xã, phường, thị trấn năm 2007) và Dự án Luật Về hoạt động giám sát của nhân dân.

Ba là, phát huy dân chủ trong hoạt động GSPBXH của MTTQVN

Dân chủ là một trong những yêu cầu, nguyên tắc cơ bản trong tổ chức và hoạt động của các thiết chế trong hệ thống chính trị của nước ta, trong đó có MTTQVN. Là một trong những hoạt động cơ bản, GSPBXH của MTTQVN cũng đòi hỏi phải được thực hiện theo những cơ chế và cách thức dân chủ. Yêu cầu này đặt ra đối với toàn bộ hệ thống MTTQVN các cấp cũng như đối với việc phối hợp giám sát giữa ủy ban MTTQVN và các tổ chức thành viên hoặc giữa các thành viên với nhau trong quá trình thực hiện quyền giám sát.

Bốn là, có cơ chế tăng cường sự phối hợp giữa MTTQVN và các tổ chức thành viên, các cơ quan, tổ chức khác trong thực hiện giám sát

Hoạt động giám sát của MTTQVN chỉ có thể phát huy tốt hiệu quả khi có sự phối hợp và thực hiện một cách đồng bộ với các hoạt động giám sát của các cơ quan, tổ chức khác trong hệ thống chính trị. Vì vậy, cần có cơ chế

tăng cường sự phối hợp, kết hợp giữa hoạt động giám sát của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội với hoạt động kiểm tra, giám sát của Đảng và hoạt động giám sát của Quốc hội, hội đồng nhân dân các cấp.

Năm là, thể chế hóa các quan điểm, chủ trương của Đảng về đại đoàn kết toàn dân tộc, phương châm “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra”, mối quan hệ “Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, nhân dân làm chủ”; hoàn thiện và thực hiện có hiệu quả các cơ chế, chính sách phát huy vai trò của nhân dân trong quyết định những vấn đề lớn của đất nước; bảo đảm tất cả quyền lực của Nhà nước thuộc về nhân dân; nâng cao hiệu quả, tính thiết thực trong hoạt động GSPBXH của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội.

Sáu là, trách nhiệm nêu gương của người đứng đầu, cán bộ chủ chốt phải được quy định và công khai hóa để nhân dân biết và giám sát. Quy định rõ các hình thức cụ thể, tạo thuận lợi để nhân dân phản ánh, góp ý. Thực hiện nghiêm quy chế tiếp xúc, đối thoại của người đứng đầu; quy chế tiếp thu và trả lời sau GSPBXH, đối với ý kiến đóng góp của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội; lắng nghe ý kiến phản ánh, kiến nghị từ MTTQVN và đoàn thể nhân dân với tinh thần thực sự cầu thị. Các cấp ủy phải chỉ đạo thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp, trong đó giám sát, kiểm tra của cấp ủy cấp trên đối với trách nhiệm thực hiện nhiệm vụ nêu gương của cán bộ, đảng viên; thông tin công khai những kết quả phản ánh, xử lý, giải quyết vấn đề liên quan đến đạo đức, lối sống, trách nhiệm của người đứng đầu mà dư luận và nhiều người dân quan tâm.

Để tiếp tục phát huy vai trò của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội trong tham gia xây dựng Đảng, Nhà nước, cần tiếp tục quan tâm phát huy và nâng cao chất lượng công tác GSPBXH của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội, bởi lẽ thực hiện tốt nhiệm vụ này sẽ góp phần quan trọng vào xây dựng Đảng, chính quyền trong sạch, vững mạnh. □